

УДК 657.3:658.14

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-09

Дубініна М. В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0002-3993-0622

e-mail: dubinina@mnau.edu.ua

Загородній А. Г., кандидат економічних наук, професор, професор кафедри обліку та аналізу, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

ORCID ID: 0000-0002-2332-4214

e-mail: anatolii.h.zahorodnii@lpnu.ua

Боднар О. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0002-0152-4290

e-mail: bodnarolena1606@gmail.com

Тітаренко А. В., здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0009-0000-9738-401X

e-mail: nastytitarenko@gmail.com

Вінтоняк А. А., здобувачка Інституту економіки і менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

ORCID ID: 0000-0001-8167-1663

e-mail: adriana.vintoniak.mopah.2024@lpnu.ua

Фінансовий контроль виплат працівникам: ризики та способи їх мінімізації

***Анотація.** У статті досліджено фінансовий контроль виплат працівникам сільськогосподарських підприємств, зокрема ризики та методи їх мінімізації. Автори аналізують теоретичні, економічні та практичні аспекти управління виплатами, наголошуючи на важливості автоматизації бухгалтерських процесів, внутрішнього аудиту та оцінки ризиків. Визначено основні загрози у сфері фінансового контролю, серед яких – неточності у нарахуванні зарплат, шахрайські дії, технічні збої та невідповідність нормативним вимогам. Запропоновано інтеграцію автоматизованих систем обліку із кадровим менеджментом, що сприятиме підвищенню прозорості фінансових операцій та стабільності підприємств. Дослідження підкреслює роль методології оцінки ризиків (RAC) у мінімізації можливих загроз.*

***Ключові слова:** фінансовий контроль; аудит виплат; автоматизація бухгалтерських процесів; оцінка ризиків; внутрішній аудит; прозорість фінансових операцій.*

Dubinina M. V., Doctor of Sciences in Economics, Professor, Head of Department of Accounting and Taxation, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Zahorodnii A. H., PhD in Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Analysis, National University «Lviv Polytechnic», Lviv, Ukraine

Bodnar O. A., PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance, Banking and Insurance, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Tytarenko A. V., candidate for a higher education degree, Accounting and Finance Faculty, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Vintonyak A. A., applicant of the Institute of Economics and Management, National University "Lviv Polytechnic", Lviv, Ukraine

Financial Control of Employee Payments: Risks and Ways to Minimize Them

***Abstract. Introduction.** Financial control of employee payments is an important management tool for agricultural enterprises, aimed at ensuring the timeliness and legality of payments, minimizing risks, and increasing financial stability.*

¹Стаття надійшла до редакції: 25.02.2025

Received: 25 February 2025

Purpose. Financial control of employee benefits is an important area of research that covers issues of transparency of financial transactions, automation of accounting, auditing and risk minimization in the context of changes in legislation and economic conditions. The need to improve approaches to financial control through the integration of modern technologies, increasing the transparency of financial processes and adapting enterprises to regulatory changes has been identified.

Results. An analysis of modern methods of financial control of payments to employees of agricultural enterprises was conducted, their effectiveness and compliance with economic conditions were determined.

The role of automation of accounting processes in increasing the accuracy of payroll calculations, reducing the risk of fraud and ensuring the financial stability of enterprises was studied. The main threats to financial control were identified, including inaccuracies in calculations, technical failures, fraud and non-compliance with regulatory requirements.

The need to integrate automated accounting systems with personnel management to increase the transparency of financial transactions and optimize personnel management was substantiated. The use of the risk assessment methodology (RAC) as a tool for identifying threats, analyzing them and developing mechanisms for minimizing them was proposed.

A comprehensive approach to financial control, combining digitalization, audit and risk assessment, will contribute to increasing the level of financial discipline and sustainability of the agricultural sector.

Conclusions. Financial control of employee benefits is a key factor in the stability of agricultural enterprises, and its effectiveness depends on the automation of accounting processes, regular audits and compliance with regulatory requirements. The introduction of a risk assessment methodology (RAC) and the integration of accounting, HR and financial systems contribute to minimizing fraud, timeliness of payments and transparency of financial transactions. A comprehensive approach to financial control, including digitalization, risk assessment and internal audit, ensures financial discipline and stability of the agricultural sector.

Keywords: financial control; audit of payments; automation of accounting processes; risk assessment; internal audit; transparency of financial transactions.

JEL Classification: M41, G32, J33, Q14, D81.

Постановка проблеми. Фінансовий контроль виплат працівникам є ключовим елементом управління сільськогосподарськими підприємствами, тому що, підприємства стикаються з численними викликами, пов'язаними з нестабільністю економічної ситуації та специфікою галузі. Основною метою цього контролю є забезпечення своєчасності та повноти виплат, що сприяє соціальному захисту працівників і підвищенню продуктивності праці. Однак існують численні ризики, які можуть призвести до порушень, зокрема, невідповідність виплат законодавчим вимогам, помилки в нарахуванні заробітної плати, невиплата заробітної плати, а також проблеми з формуванням трудових договорів.

До того ж, низька прозорість фінансових операцій і високий рівень податкових ризиків, зокрема некоректне утримання податків із заробітної плати, ускладнюють ефективний контроль. Обмежені фінансові ресурси багатьох підприємств також створюють труднощі у виконанні зобов'язань перед працівниками. Ці фактори підвищують ризики для сільськогосподарських підприємств, що може негативно вплинути на їх фінансову стабільність і мотивацію працівників. Тому необхідно удосконалювати систему фінансового контролю для мінімізації ризиків, забезпечення стабільності проведення нарахування і виплати заробітної плати, а також дотримання вимог законодавства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фінансовий контроль виплат працівникам є актуальним предметом досліджень серед

наукової спільноти, що зумовлено необхідністю забезпечення прозорості фінансових операцій та мінімізації ризиків. А.П. Шота та О.О. Ващука [1] розглядають зміни у законодавстві щодо оплати праці, які впливають на механізми фінансового контролю. Автори акцентують увагу на необхідності своєчасного оновлення нормативно-правової бази та її адаптації до економічних реалій. І.В. Феофанова та В.В. Голяк [2] досліджують вдосконалення методів обліку та аудиту заробітної плати, підкреслюючи роль автоматизації у мінімізації фінансових порушень.

О.С. Ткаченко та Р. Величко [3] аналізують специфіку аудиту розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах, наголошуючи на важливості впровадження ефективних внутрішніх контрольних механізмів. Дослідження Ю.В. Подмешальської та А.М. Панченка [4] присвячене удосконаленню організації обліку заробітної плати, з акцентом на прозорість фінансових операцій та оптимізацію витрат підприємств. О.В. Мелень та О.А. Потоцька [5] розглядають принципи документального оформлення операцій із заробітної плати, підкреслюючи важливість їх відповідності законодавчим вимогам.

Суттєвий внесок у вивчення теоретичних засад фінансового контролю здійснено С.М. Гончаруком, Д.В. Долбневою, С.В. Приймаком та Є.М. Романівим [6], які систематизували ключові аспекти контролю фінансових потоків. Дослідження, присвячені управлінню фінансовими ризиками [7], висвітлюють методи ідентифікації та мінімізації ризиків у сфері

фінансового контролю, що є важливим для забезпечення фінансової стабільності підприємств.

Сукупність цих досліджень підтверджує необхідність вдосконалення підходів до фінансового контролю виплат працівникам, зокрема шляхом інтеграції сучасних технологій, автоматизації процесів, підвищення прозорості фінансових операцій та вдосконалення аудиторських механізмів. Водночас автори наголошують на викликах, пов'язаних із адаптацією підприємств до змін у законодавчій та економічній сферах. Це створює потребу у розробці комплексних підходів до фінансового контролю, які враховують як економічні, так і правові аспекти управління виплатами працівникам.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Огляд і порівняльний аналіз існуючих методик фінансового контролю виплат працівникам в Україні дозволяє визначити їхню ефективність та відповідність сучасним економічним умовам. Важливим аспектом цього процесу є дослідження нормативно-правових актів, що регулюють оплату праці на підприємствах, а також оцінка застосовуваних методів обліку та аудиту заробітної плати. Постійні зміни у законодавстві вимагають систематичного аналізу, що дає змогу виявити переваги й недоліки різних підходів, адаптуючи фінансовий контроль до актуальних викликів та ризиків.

Один із важливих аспектів, який варто враховувати, — це автоматизація процесів обліку та аудиту заробітної плати, яку активно підтримують науковці, зокрема І.В. Феофанова та В.В. Голяк [2]. Їхні дослідження свідчать, що автоматизація допомагає зменшити людський фактор, мінімізувати помилки та знизити рівень шахрайства на підприємствах. Це в свою чергу покращує прозорість фінансових операцій та зменшує фінансові ризики.

Автоматизація процесів обліку на аграрних підприємствах дозволяє не лише покращити ефективність нарахувань і скоротити час обробки даних, але й допомагає оперативно реагувати на зміни в законодавстві, вносячи корективи в облікові системи. Це також сприяє підвищенню рівня відповідальності керівників і бухгалтерів підприємств за правильність здійснених виплат, що, в свою чергу, знижує ризики фінансових порушень.

Одним із прикладів ефективною автоматизації на аграрних підприємствах є впровадження

спеціалізованих програм для розрахунку заробітної плати, що дозволяють враховувати всі чинники, характерні для аграрного сектору — сезонність, спеціалізацію працівників, бонуси за виробничі результати, а також пільги і компенсації, передбачені законодавством. У дослідженнях, проведених О.С. Ткаченком та Р. Величком [3], наголошується на важливості інтеграції таких програмних продуктів з іншими бухгалтерськими системами, що забезпечує не лише точність нарахувань, а й оперативність ведення звітності.

Порівняльний аналіз сучасних методик фінансового контролю на аграрних підприємствах дозволяє виявити, що, незважаючи на певні досягнення в автоматизації, залишаються проблеми у сфері контролю за правильністю нарахувань та своєчасністю виплат. У низки підприємств спостерігається низький рівень інтеграції облікових систем із системами управління персоналом, що ускладнює процес ведення обліку та аудиту. Це стає основним чинником, що збільшує ризики виникнення помилок та зловживань у сфері виплат.

Враховуючи особливості аграрного сектору, однією з важливих складових фінансового контролю є регулярне проведення внутрішніх перевірок та аудиту. Це дозволяє виявляти недоліки у організації обліку заробітної плати, а також вчасно коригувати помилки, що виникають у процесі нарахувань. Згідно з дослідженнями Ю.В. Подмешальської та А.М. Панченка [4], запровадження регулярного внутрішнього контролю дозволяє зменшити кількість порушень, що виникають через людський фактор, а також сприяє підвищенню рівня довіри з боку працівників до системи розрахунків і виплат.

Порівняльний аналіз сучасних підходів до фінансового контролю виплат працівникам на аграрних підприємствах демонструє, що автоматизація процесів обліку та аудиту є не просто перевагою, а критичною необхідністю для забезпечення ефективного управління фінансовими потоками. Використання програмних комплексів, інтегрованих із системами управління підприємством, дозволяє мінімізувати ризики помилок при розрахунках, підвищити точність обліку заробітної плати та уникнути фінансових порушень, пов'язаних із людським фактором. Крім того, автоматизовані рішення сприяють більш оперативному аналізу нарахувань, контролю дотримання податкових зобов'язань та вчасному виявленню відхилень у фінансових операціях. Це особливо актуально для аграрного сектору, де

нарахування заробітної плати має низку особливостей, зокрема залежність від сезонних факторів, систем преміювання та специфічних умов праці.

Разом із тим, для досягнення максимального ефекту від цифровізації фінансового контролю необхідне комплексне вдосконалення механізмів внутрішнього контролю, що включає як впровадження новітніх технологій, так і підвищення кваліфікації персоналу, відповідального за облік і аудит. Інтеграція автоматизованих облікових систем із системами управління персоналом дозволяє отримати не лише більш точні розрахунки, а й забезпечити своєчасне коригування даних відповідно до змін у законодавстві та внутрішніх політиках підприємства. Додаткову роль відіграє посилення внутрішнього аудиту та регламентоване проведення перевірок, що дає змогу ідентифікувати потенційні фінансові ризики ще на початкових стадіях. З урахуванням складності

сучасних економічних процесів, поєднання автоматизації, інтеграції та ефективного внутрішнього контролю є визначальним чинником підвищення фінансової стабільності аграрних підприємств та їхньої здатності адаптуватися до динамічних змін у податковому законодавстві й ринку праці. Для ефективного управління фінансовим контролем виплат працівникам необхідно чітко ідентифікувати основні ризики, пов'язані з цим процесом, а також розробити дієві механізми їх мінімізації. Як показано в табл. 1, до найбільш поширених загроз належать неточності в нарахуванні заробітної плати, зловживання з боку посадових осіб, несвоєчасність виплат та невідповідність податковим зобов'язанням. Використання сучасних методів автоматизації обліку, регулярні аудиторські перевірки та посилення внутрішнього контролю дозволяють значно знизити рівень зазначених ризиків, забезпечуючи стабільність фінансових процесів на підприємстві.

Таблиця 1 Система управління ризиками у сфері фінансового контролю виплат працівникам

Ризик	Характеристика ризику	Способи мінімізації
Помилки у нарахуванні заробітної плати	Виникають через людський фактор, неправильне застосування нормативної бази, невідповідність розрахункових формул	Автоматизація облікових процесів, впровадження спеціалізованих програм для розрахунку заробітної плати, підвищення кваліфікації бухгалтерів
Несвоєчасність виплати заробітної плати	Може бути наслідком нестабільного фінансового стану підприємства, недоліків у плануванні грошових потоків	Оптимізація фінансового менеджменту, використання систем прогнозування руху коштів, забезпечення резервного фонду для виплат
Шахрайство та зловживання	Маніпуляції з розрахунками заробітної плати, створення «мертвих душ», зловживання надбавками та преміями	Посилення внутрішнього контролю, розподіл обов'язків, регулярний аудит виплат та перевірка кадрової документації
Неправильне нарахування податків і внесків	Виникає через зміни в податковому законодавстві, помилки у розрахунках, відсутність актуальної інформації	Автоматизоване оновлення нормативної бази у бухгалтерських програмах, постійний моніторинг змін у законодавстві, співпраця з фахівцями у сфері податкового обліку
Невідповідність внутрішніх процесів законодавчим нормам	Недотримання вимог трудового та податкового законодавства, що може призвести до штрафів	Регулярний аудит відповідності, оновлення внутрішніх нормативних документів, підготовка персоналу щодо законодавчих змін
Відсутність інтеграції між обліковими та кадровими системами	Ускладнює контроль за виплатами, підвищує ризик розбіжностей між кадровим і бухгалтерським обліком	Впровадження єдиних автоматизованих систем, що об'єднують кадровий і бухгалтерський облік
Недостатній контроль за надбавками та преміями	Виплати можуть здійснюватися без належного обґрунтування, що створює фінансові втрати для підприємства	Запровадження чітких критеріїв преміювання, автоматизована перевірка обґрунтованості виплат, внутрішній аудит додаткових виплат

Джерело: складено авторами на підставі [5, 6]

У процесі фінансового контролю виплат працівникам важливим аспектом є оцінка ефективності впроваджених механізмів контролю, що дозволяє не лише виявити слабкі місця в існуючих процесах, але й прийняти обґрунтовані рішення щодо їх удосконалення. Оцінка ефективності фінансового контролю є ключовим інструментом для забезпечення прозорості фінансових операцій та мінімізації можливих ризиків у сфері нарахувань заробітної плати. Визначення результативності контрольних заходів дає змогу зрозуміти, наскільки добре працюють внутрішні механізми на підприємствах і як вони впливають на загальний фінансовий стан.

Основними показниками ефективності контролю виступають не тільки рівень помилок у нарахуваннях, частота фінансових порушень, дотримання термінів виплат та відповідність облікових даних чинним нормативним вимогам, але й інші важливі аспекти, такі як рівень автоматизації процесів обліку, інтеграція облікових систем з іншими корпоративними платформами, а також здатність системи до своєчасного виявлення аномальних ситуацій або

зловживань. Крім того, ефективність фінансового контролю визначається рівнем взаємодії між різними підрозділами підприємства, такими як бухгалтерія, кадровий відділ, та аудиторські служби.

Для комплексного оцінювання фінансового контролю необхідно також враховувати показники, що характеризують витрати на реалізацію контролюючих заходів, ефективність навчання персоналу, а також рівень задоволення працівників процесом нарахування та виплат заробітної плати. Врахування цих додаткових параметрів дозволяє підприємствам не тільки оптимізувати витрати на фінансовий контроль, але й створити більш комфортні умови для працівників, що в свою чергу підвищує їх лояльність та мотивацію.

Аналіз цих факторів забезпечує більш комплексне та всебічне розуміння функціонування системи контролю на підприємстві, даючи змогу керівництву приймати ефективні рішення щодо поліпшення якості обліку та управління фінансами (табл. 2).

Таблиця 2 Індикатори ефективності системи фінансового контролю виплат працівникам та їх вплив на управлінські процеси

Показник	Опис	Вплив на систему контролю
Рівень помилок у розрахунках	Частка неправильно нарахованих сум у загальному обсязі виплат.	Визначає якість системи обліку, дозволяє оцінити точність розрахунків та ефективність роботи бухгалтерії.
Частота порушень	Кількість випадків порушення нормативних вимог, таких як несвоєчасність виплат або неправильні нарахування.	Оцінює рівень дисципліни та відповідальності в організації, а також ефективність внутрішнього контролю і процедур.
Дотримання термінів виплат	Відсоток виплат, які виконуються в межах визначених законодавством термінів.	Відображає ефективність планування та виконання зобов'язань, а також рівень організованості фінансових процесів.
Відповідність облікових даних	Співвідношення між задекларованими та фактичними сумами виплат.	Свідчить про надійність, точність та прозорість облікових процедур, а також про ступінь автоматизації процесів.

Джерело: сформовано авторами

Даний аналіз показників дозволяє комплексно оцінити ефективність системи фінансового контролю виплат працівникам. Кожен з визначених індикаторів має ключове значення для моніторингу та вдосконалення внутрішніх процесів на підприємстві. Оцінка рівня помилок у розрахунках, частоти порушень, дотримання термінів виплат і відповідності облікових даних не

тільки сприяє оптимізації системи внутрішнього контролю, а й зміцнює фінансову стійкість підприємства. Використання цих показників дозволяє виявляти слабкі місця в існуючих механізмах і вживати відповідні заходи для їх удосконалення.

Для підвищення ефективності фінансового контролю виплат необхідно не лише

впроваджувати автоматизовані системи та вдосконалювати внутрішній аудит, а й використовувати комплексні методи оцінки ризиків. Одним із найрезультативніших підходів є методологія оцінки ризиків (РАС), яка дозволяє систематизувати ризикові фактори, визначити їх вплив на фінансову стабільність підприємства та розробити стратегії мінімізації можливих загроз. Особливо це актуально для підприємств аграрного сектору, де коливання сезонності, зміни в податковому законодавстві та залежність від зовнішніх економічних чинників можуть значно впливати на своєчасність і точність виплат працівникам.

Застосування РАС передбачає розподіл імовірних ризиків за рівнями критичності, що дозволяє оцінити, які з них потребують негайного реагування, а які мають менший вплив на фінансовий стан підприємства. Основні категорії ризиків включають затримки у виплатах, технічні помилки, шахрайство з боку персоналу та недотримання нормативних вимог. Для їх аналізу використовується комплексний підхід, що охоплює як кількісні, так і якісні методи оцінки. Узагальнена інформація щодо застосування методології РАС у фінансовому контролі виплат наведена в табл. 3.

Таблиця 3 Застосування методології оцінки ризиків (РАС) у фінансовому контролі виплат працівникам сільськогосподарських підприємств

Категорія ризику	Ймовірність виникнення	Потенційні наслідки для підприємства	Ступінь критичності	Рекомендовані заходи мінімізації
Затримки у виплатах	Висока	Зниження мотивації працівників, особливо сезонних робітників; ризик зриву сільськогосподарських робіт; штрафні санкції з боку державних органів	Критичний	Оптимізація фінансового планування з урахуванням сезонності, створення страхових фондів, автоматизація обліку та прогнозування грошових потоків
Шахрайські дії персоналу	Середня	Фінансові втрати через несанкціоновані виплати, підробку табелів робочого часу, неправомірне нарахування бонусів; порушення податкової дисципліни	Високий	Впровадження електронного документообігу, використання систем біометричної ідентифікації, регулярний аудит процесу нарахувань
Технічні збої в облікових системах	Низька	Помилки в розрахунках заробітної плати, затримки виплат, необхідність ручного коригування, що може призвести до додаткових витрат	Середній	Використання резервних серверів і альтернативних каналів виплат, регулярне оновлення програмного забезпечення, автоматизована перевірка правильності розрахунків
Недотримання нормативно-правових вимог	Висока	Адміністративні штрафи, втрата права на державні субсидії та дотації, судові позови, блокування рахунків підприємства	Критичний	Регулярний податковий аудит, моніторинг змін у законодавстві, навчання бухгалтерського персоналу, застосування автоматизованих алгоритмів перевірки відповідності нормам

Джерело: сформовано авторами на основі 8

На основі проведеного аналізу застосування методології оцінки ризиків (RAC) у фінансовому контролі виплат працівникам сільськогосподарських підприємств можна зробити кілька важливих висновків, які враховують специфіку аграрного сектору та особливості фінансового менеджменту в ньому.

Одним із ключових ризиків у сфері фінансового контролю виплат є затримки у виплатах, що мають критичне значення для сільськогосподарських підприємств. Аграрний сектор відзначається сезонністю робіт, високою залежністю від погодних умов і термінових виробничих процесів. Несвоєчасні виплати можуть призвести до втрати кваліфікованих сезонних робітників, зниження продуктивності та порушення строків проведення польових робіт. Для мінімізації цього ризику необхідно запроваджувати оптимізацію фінансового планування з урахуванням сезонності та використовувати механізми створення резервних фондів.

Шахрайські дії персоналу також становлять значний ризик, особливо в контексті виплат сезонним та тимчасовим працівникам. Випадки фальсифікації табелів робочого часу, неправомірного нарахування бонусів або маніпуляцій із заробітною платою можуть суттєво вплинути на фінансову стабільність підприємства. У аграрному секторі ця проблема загострюється через велику кількість працівників, залучених на короткий термін, що ускладнює контроль. Ефективним рішенням є впровадження електронного обліку робочого часу, біометричної ідентифікації та автоматизованих механізмів перевірки відповідності нарахувань.

Технічні збої в облікових системах, хоча і мають нижчу ймовірність, можуть призвести до помилок у розрахунках заробітної плати, затримок виплат та необхідності проведення додаткових коригувань. Це, у свою чергу, збільшує адміністративне навантаження та може спричинити конфлікти з персоналом. Для запобігання подібним ситуаціям підприємствам слід використовувати резервні механізми обліку, забезпечувати своєчасне оновлення програмного забезпечення та проводити періодичні перевірки коректності роботи автоматизованих систем.

Особливо значущим ризиком для сільськогосподарських підприємств є недотримання нормативно-правових вимог у сфері оплати праці. Постійні зміни у законодавстві, необхідність відповідати вимогам щодо оплати праці та податкових відрахувань

створюють додаткові труднощі. Порушення у цій сфері можуть призвести не лише до штрафних санкцій, а й до втрати права на державні субсидії та дотації, що є критичним для багатьох сільськогосподарських підприємств. Запобігти цим проблемам допоможе регулярний податковий аудит, моніторинг змін у законодавстві та навчання бухгалтерського персоналу.

Важливим напрямом підвищення ефективності фінансового контролю є автоматизація процесів обліку та виплат. Використання сучасних ERP-систем, що інтегрують бухгалтерський та кадровий облік, дозволяє мінімізувати вплив людського фактора та забезпечити прозорість фінансових операцій. Такі системи можуть не лише зменшити ризик помилок, а й забезпечити більш гнучке управління заробітною платою з урахуванням змін у трудовому законодавстві та специфіки виробничого циклу сільськогосподарських підприємств.

Аналіз показав, що стратегічний підхід до фінансового контролю виплат працівникам сільськогосподарських підприємств має базуватися на поєднанні кількох ключових методів: оцінки ризиків (RAC), автоматизації процесів та внутрішнього аудиту. Комплексне використання цих інструментів дозволяє мінімізувати фінансові втрати, забезпечити стабільність виплат та підвищити рівень довіри персоналу до підприємства.

Крім того, застосування методології RAC у фінансовому контролі дозволяє підприємствам завчасно реагувати на потенційні загрози та розробляти адаптивні механізми управління ризиками. Це має особливе значення для аграрного бізнесу, де фінансова стабільність залежить не лише від внутрішніх факторів, а й від зовнішніх – таких як погодні умови, коливання ринкових цін та державна політика підтримки галузі.

Загалом, ефективний фінансовий контроль виплат у сільському господарстві є не лише механізмом дотримання законодавчих вимог, а й інструментом забезпечення стійкого розвитку підприємства, підвищення продуктивності персоналу та зниження рівня ризиків, що можуть негативно вплинути на фінансовий стан підприємства.

Висновки. Фінансовий контроль виплат працівникам є важливим інструментом забезпечення стабільності сільськогосподарських підприємств. Його ефективність безпосередньо впливає на фінансову стійкість підприємства,

рівень довіри працівників та дотримання законодавчих вимог. Основними викликами у цій сфері є несвоечасність виплат, шахрайські дії, технічні помилки в обліку та недотримання нормативно-правових вимог.

Автоматизація фінансового контролю є ключовим фактором у мінімізації ризиків. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє значно скоротити рівень помилок у розрахунках заробітної плати, підвищити швидкість обробки фінансових операцій та знизити вплив людського фактора. Це особливо важливо для аграрних підприємств, де облік ускладнюється через сезонність та залучення тимчасових працівників.

Методологія оцінки ризиків (РАС) дозволяє підприємствам чітко ідентифікувати основні загрози у сфері виплат працівникам, оцінювати їх вплив та розробляти заходи з їх мінімізації. Особливо важливим є впровадження резервних фондів для уникнення затримок у виплатах, а також посилення внутрішнього контролю та перевірки кадрової документації для запобігання шахрайству.

Дотримання нормативно-правових вимог є критичним для забезпечення фінансової стабільності підприємства. Регулярний податковий аудит, моніторинг змін у законодавстві та підвищення кваліфікації бухгалтерського персоналу дозволяють уникати штрафних санкцій та ризику втрати державної підтримки, що є важливим для аграрного сектору.

Важливим аспектом удосконалення фінансового контролю є інтеграція

бухгалтерських, кадрових та фінансових систем. Це дозволяє створити єдиний інформаційний простір, що підвищує ефективність взаємодії між структурними підрозділами підприємства та сприяє оперативному прийняттю рішень.

Запровадження чітких критеріїв преміювання та додаткових виплат дозволяє уникнути необґрунтованих фінансових витрат. Використання автоматизованих систем для перевірки відповідності виплат встановленим нормам допомагає підвищити прозорість фінансових операцій.

Комплексний підхід до фінансового контролю, що поєднує автоматизацію процесів, оцінку ризиків та регулярний аудит, є найбільш ефективною стратегією управління виплатами. Це дозволяє не лише мінімізувати фінансові втрати, але й створює умови для стійкого розвитку підприємства, підвищення продуктивності праці та зниження рівня конфліктності між працівниками та роботодавцем.

Загалом, фінансовий контроль виплат працівникам у сільському господарстві є не лише механізмом виконання зобов'язань перед працівниками, але й стратегічним інструментом управління фінансовими ресурсами підприємства. Впровадження сучасних підходів до контролю виплат дозволить значно підвищити рівень фінансової дисципліни, знизити ризики та забезпечити стабільність функціонування аграрного сектору.

Література:

1. Шот А. П., Ващук О. О. Аналітичний огляд змін законодавства у сфері оплати праці. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5. С. 41–44.
2. Феофанова І. В., Голяк В. В. Удосконалення обліку та аудиту заробітної плати на підприємстві. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 125–130. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.3.125.
3. Ткаченко О. С., Величко Р. Аудит розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Дніпро, 13–14 травня 2021 р.). Дніпро: ННІЕ, 2021. С. 62–65.
4. Подмешальська Ю. В., Панченко А. М. Удосконалення організації обліку заробітної плати. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 58–63. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.1.58.
5. Мелень О. В., Потоцька О. А. Загальні принципи організації обліку та документування операцій із заробітної плати та розрахунків із працюючими. *Держава та регіони*. 2018. № 5. С. 136–141.
6. Гончарук С. М., Долбнєва Д. В., Приймак С. В., Романів Є. М. Фінансовий контроль: теорія, термінологія, практика : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 298 с. Управління фінансовими ризиками. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.
7. S&P Global. Risk-Adjusted Capital Framework Methodology. 2017. URL: https://www.spglobal.com/ratings/_division-assets/pdfs/criteria_risk_adjusted_capital_framework_methodology_2017.pdf.

8. Фінансові ризики суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. В. Кнейслер, Т. В. Письменна, В. В. Костецький, Н. П. Лубкей ; за ред. О. В. Кнейслер. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 138 с.
9. Нескородев С. М., Грачова О. О. Дослідження сутності управління фінансовими ризиками підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 47. С. 132-136.
10. Дубініна М.В., Юрченко С.В., Титаренко А.В. Аудит системи виплат працівникам аграрних підприємств: теоретичні та методичні аспекти (in English). *Modern Economics*. 2024. № 44(2024). С. 58-62. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-09).

References:

1. Shot, A. and Vashchuk, O. (2018), "Analytical review of legislation changes in the in the field pay labor", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 5, pp. 41–44.
2. Feofanova, I. & Holiak, V. (2021). "Improvement of the accounting and the audit of payment at the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 3, pp. 125–130. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.3.125](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.3.125).
3. Ткаченко, О. С., & Velychko, R. (2021). Audit of payroll calculations at domestic enterprises. In *Accounting, auditing, taxation, and reporting in the system of ensuring the economic stability of enterprises: Proceedings of the V All-Ukrainian scientific-practical online conference (Dnipro, May 13–14, 2021)* (pp. 62–65).
4. Podmeshalska, Yu. and Panchenko, A. (2020). Improving the organization of payroll. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 1., 58–63. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.1.58](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.1.58).
5. Melen, O. V., & Pototska, O. A. (2018). Zahalni pryntsyipy orhanizatsii obliku ta dokumentuvannia operatsii iz zarobitnoi platy ta rozrakhunkiv iz pratsiuiuchymy. *Derzhava ta rehiony*, (5), 136–141.
6. Honcharuk, S. M., Dolbnieva, D. V., Priimak, S. V., & Romaniv, Ye. M. (2019). *Financial control: Theory, terminology, practice* (Textbook). Lviv: Ivan Franko National University of Lviv.
7. S&P Global. (2017). *Risk-Adjusted Capital Framework Methodology* https://www.spglobal.com/ratings/_division-assets/pdfs/criteria_risk_adjusted_capital_framework_methodology_2017.pdf.
8. Kneisler, O. V., Pysmennaya, T. V., Kostetskyi, V. V., & Lubkei, N. P. (2017). *Financial risks of economic entities* [Electronic resource]. (O. V. Kneisler, Ed.). Osadtsa Y. V. Publishing.
9. Neskorodiev, S. M., & Hrachova, O. O. (2014). Research of the essence of financial risk management of the enterprise. *Visnyk Ekonomiky Transportu i Promyslovosti*, 47, 132-136.
10. Dubinina M., Yurchenko S., Titarenko A. (2024). Audit of the System of Payments to Employees of Agricultural Enterprises: Theoretical and Methodological Aspects. *Modern Economics*, 44(2024), 58-62. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-09).

